

Sportmorzsák

(forradalom)

Botránnyal ért véget a megyei labdarúgó-bajnokság őszi szezonja. A traktorosok és a vasutasok kiesési rangadóján az előbbieknél hamisan játszott az egyik játékos. Horváth Géza nyomdai betűszedő azonban nem olyan ember volt, hogy tűrhette volna a csalást. Felutazott Pestre, hogy az országos fórumon szerezzon érvényt saját és a Vasutas igazának. A sporthivatalban egyetlen embert talált, akinek rögtön előadta jövetelének indítékait. A hivatalnok össze-csapta a kezét, és mérgesen rámondott: “Maga ezért feljött Pestre, hát van magának józan esze?” Horváth Géza vonatjegyén ugyanis a következő dátum állt: 1956. október 26.

Dolgavégezetlenül tért haza, ám Kaposváron váratlan hír fogadta: míg Pestről hazakeveredett, a két csapat egyesült.

(mélyvíz)

Talán 1967 lehetett, amikor hírt vettük a külvárosi iskolában, hogy megnyílt a kaposvári uszoda. Padtársammal elhatároztuk, hogy ezt a lehetőséget mi bizony kihasználjuk, és úszók leszünk. De csak egyikünknek sikerült.

Pedig Csik Ferenc nyomdokain szerettnék volna elindulni. Olimpiai bajnoki reményeket tápláltunk, egyértelmű volt számunkra: ha neki sikerült, akkor nekünk sem jelenthet ez különösebb akadályt, és már uszoda is van ehhez, mégpedig milyen szép uszoda. Mondták nekünk, hogy Kaposváron született, és 1936-ban Berlinben megnyerte az olimpiát. Ezért nevezik az uszodához vezető utat Csik Ferenc sétányának.

Társammal, kit Hegedüs Lajosnak hívtak, egyszerre indultunk a cseri Gárdonyi iskolából, hogy beiratkozzunk abba a bizonyos úszótanfolyamba. Kecskés Bandi bácsi fogadott bennünket, már fel is vettük a fecske nadrágot, mikor kiderült, hogy itt bizony fizetni kell, méghozzá tíz forintot havonta. Lajosnál éppen volt ennyi pénz, nálam azonban nem. Felöltöztem hát, és elindultam hazafelé, hogy szüleimmel megértessem a helyzetet, és kérjek a leendő olimpiai aranyérem terhére tíz forint előleget.

A baj a cseri futballpályánál kezdődött.

Éppen edzést tartott a Kaposvári Hunyadi Vasutas labdarúgó csapata. Oda kuporodtam hát a kapu mögé, és ezzel azonnal – minden fizetés nélkül – labdaszedővé avanszáltam. Én futhattam a labda után, ha az kapu mögé szállt, s dobhattam vissza Törzsöknek, Tallián Lacinak, Sumáknak... Szébb feladatot nem tudtam volna elképzelni. Másnap ismét ott ültem a kapu mögött, ugrásra készen. Hetek után szólt Lajos barátom, hogy ő már egy egész medencét átúszik. Aztán már száz métert is tudott. Olyannyira belejött, hogy nem akadt legyőzőre hamarosan sem a városban, sem a Dunántúlon, de legtöbbször még az országban sem.

Hej, ha akkor van nálam egy tízes....

(aranyak)

Éppenséggel labdarúgásban is adott olimpiai bajnokot Somogy az országnak, nem is egyet! Igaz az elsőt csak sokkal később tudtuk meg. Czibor Zoltánt, az Aranycsapat balszélsőjét mindenki komáromi származásúnak könyveli el, ám az igazság: Kaposváron született 1929. augusztus 23-án. Sajnálattunkra csak néhány hónapot élt ebben a városban, mert vasutas édesapját elvezényelték innen. Aztán jött Tokió. Bene Ferenc, az olimpiai győztes magyar csapat sztárja néhány évvel korábban még a Kaposvári Kinizsiben ontotta a gólokat. Balatonújlakról került Kaposvárra, aztán Újpestre, mint ahogy néhány évvel később Nagy László Fonyódról.

(távoli bombák)

Egyszer, amikor már azt hittük: minden megtörtént velünk, a gyerekkornak úgy lesz vége, hogy valamennyi beadást sikerült a képzeletbéli hálóba fejelnünk, passzolnunk, csúsztatnunk, továbbítanunk, pöckölnünk, gurítanunk, hírnök érkezett a grundra.

Itt van Bene – mondta, és ujjával távoli emberek felé mutatott.

Persze, hogy nem hittük el egy szavát sem. Aztán valaki elszaladt abba az irányba, és rohant vissza: gyerekek, ez tényleg a Bene! Kiderült, valamilyen rokona élt a mi utcánkban, amit addig nem is tudtunk.

Nyilván mindannyian hazaszaladtunk, hogy a focistaképek közül elővegyük a benéset, és dedikáltassuk. És Bene Ferenc dedikálta valamennyit, túl már a brazilok elleni gólon, olimpiai aranyérmén. Igaz még Marseille előtt. Ma is őrzöm, bár mindig Fradi drukker voltam.

(sport, vendégsport)

Ez az eset akkor történt, amikor a Marcali VSE volt a vendég a Hunyadi Vasutas cseri sporttelepén, és bizony hogy összejött kétszáz néző. Jó meccs kerekedett a találkozóból, a hazaiak az első félidőben megszerezték a vezetést, Vendl-Törzsök összjáték után Talliánhoz került a labda, aki huszonöt méterről nagy gólt lőtt. Izgalom azért maradt, mert a VSE is nagyon jó erőkből állt, vezették a támadásokat rendszeren, az ilyen helyzetekről írja az egyszerűsíteni mindig kész sajtó: a levegőben lógott az egyenlítés.

Ez csakhamar meg is történt: egyenlítették a vendégek, a hazai nézők meg pfujoltak, szidták elsősorban a bírót, akit egyszerűen csak feketerigónak tituláltak, és valamelyest szidalmazták az ellenfelet is, igaz, csak egy-egy durva belemenés után.

Komolyabb atrocitástól azonban nem kellett senkinek tartania: ott állt ugyanis bukósisakban műbőr egyen kabátban a körzeti rend őre: Csoki Pista bácsi. Mindenki csak így ismerte, állítólag személyigazolványában Nagy Istvánként szerepelt, de ki láthatta egy körzeti rendőr iratait. Ráadásul motoros rendőrként állt helyt a hatvanas évek bűnüldözési harcában, jó Pannóniáját bátran hagyhatta ott egy-egy intézkedés során, embernek nem jutott eszébe, hogy kézzel illesse, avagy közel menjen hozzá. Nagy volt a közeg iránti tisztelet azokban az időkben.

Nos, ott állt a bejárat felőli háló mögött, tekintetével hol a meccset, hol a mindegyre erősebben tüvöltő szurkolókat pásztázva. És akkor érkezett lihegve osztálytársunk, Fánci, egyenesen a rend őréhez rohant, és szinte sírva mondta:

– Pista bácsi! Verekednek a cigányok a kocsmában.

Pista bácsi szeme nem rebbent meg, még utána nézett egy lövésnek, visszazólt egy nézőnek, hogy dehogy is volt az les, aztán bólintott a még mindig lihegő Fáncinak:

– Megyek kicsikém, megyek mindjárt.

Aztán még hozzátette, hogy a közelében álló szurkolók is hallják:

– Jövök vissza nemsokára.

Mi persze azonnal nyomába eredtünk, feledve Tallián Laci nagyszerű alakításait, Molnár Jóska remek labdáit.

És Pista bácsi ment-ment, egyenesen be a kocsmába, ahonnan viszont hamarosan estek, zuhantak, pottyantak ki az emberek, rendszerint a lovak járta porba, legvégül pedig kiballagott méltóságteljes százhatvan centijével Pista bácsi.

– Mi volt itt? – tette föl a kérdést.

– Semmi, de tényleg semmi, aranyos Pista bácsi – mondták azok, porolva nadrágjukat.

– Nem bírtok az erőtökkel, az a baj – dűnnyögte oda a körzeti megbízott, aztán elindult a pálya felé, mert tudván tudta: amennyiben a vendégcsapat megszerzi a vezetést, akkor a hazaiak már soha nem egyenlítenek ki, bár belügi szempontból még érdekes lehet az utolsó negyedóra.

(bírói tisztesség)

Mostan megint csak emlékezem régi időkről, régi időkből is jó Kosaras Toncsi bácsiról. Toncsi bácsi a legismertebb, legodaadóbb bíró volt, sípját előretartva futott, követte a támadást. Hatvan megátalkodott esztendőn keresztül.

Az igazság az, hogy jó volt játszani, ha Toncsi bácsi fűjt. Megnyugodott öreg és fiatal, úgy érezték, mintha a családból egy lenne most a főnök, a mi emberünk, tévedhet akár, de az a tévedés a családban marad. De nem erről akarok írni.

Hanem arról akarok írni, hogy élni érdemes. Én ezt nem nagyon gondoltam így, míg nem találkoztam össze egy ártalmatlannak tűnő délelőttön a Megye Legjobb Futballbírájával, azon a sokat látott kaposi fő utcán.

– Azért azt a tizenegyest jól beintettem, most, hetvennégyben, ugye?

Ilyen kérdései voltak mindig. Toncsi bácsinak ugyanis saját időszámítása volt. Nem azt mondta például, hogy ezerkilencszáz ennyi meg annyi, hanem azt: amikor a Kiss Laci csereként beállt a Vasút pályán a Rákóczi a Táncsics ellen, és huszonöt méterről eldöntötte a meccset. Erre aztán persze mindenki tudta, mikor, mi és meddig.

Kosaras Toncsi bácsi maga volt az élet: megszületés, növekedés, szárnyalás, a zenit, aztán a lassú-lassú leépülés, elmúlás. Életében a zenitet azok a mérkőzések jelentették, amelyeken partjelzőként szerepelt a Nemzeti Bajnokság III. osztályában... Csúcspontja volt ez egy szép sportkarriernek, ennyi év után is tisztán látható.

Magam akkor ismertem meg, amikor a megyei első osztályú ifjúsági mérkőzéseinket vezette, a főmeccsen, a felnőtt csapatoknál pedig partjelzőként működ-

dött közre. Aztán, ahogy múltak az évek, az ifi meccseken is csak taccsbíró lett, s nagy alázattal állt helyt még akkor is, ha unalmasabb játék esetén, a kispadon ülő edzőtől kért egy szál cigarettát, és föl s alá sétálva elszívta a partvonal mentén. Később már csak serdülő mérkőzéseken vették igénybe szolgálatait, de a helyzet akkor fordult komolyra, amikor már ezek a megbízások is elmaradoztak.

– Vezet még Toncsi bácsi? – kérdeztem egy alkalommal.

– Már csak női meccseket – mondta, s legyintett.

No, így ment Toncsi bácsi azon a Fő utcán, ahol én is mentem, és üdvözöltük egymást.

Nem olyan volt, mint szokott.

Én nem szeretem, ha az emberek nyolcvanöt évüket betöltve nem olyanok, mint szoktak, ezért megkérdeztem, ahogy ő is mindig:

– Mi van aranyos Toncsi bácsi?

– Csak az, hogy voltam a Sporthivatalban – mondta. – Tegnap, életemben először, pénzzavarba kerültem. Kellott volna ötezer forint. Tudod, hogy nekem olyan ismerősöm senki sincs, akitől kérhetnék. Elmentem hát a Sporthivatalba, és adtak máig ötezer forintot.

Itt egy nevet is mondott Toncsi bácsi, csak most nem akarom ideírni, hátha nem szereti a régi történeteket, ám azért áldassék a jó Zag Jóska neve, mert másnap egyenesen a pénztárba küldte Toncsi bácsit, amikor hozta a nyugdíjból lecsípett ötezrest az adósság rendezésére.

– Írjon alá, aztán nem kell fizetni semmit, maga egész életében becsületesen dolgozott, jutalomként kap ötezer forintot, drága jó Toncsi bácsi.

És Toncsi bácsi szemében még akkor is könnyek csillogtak, amikor nekem mesélte a történetet, aminek végén azt mondta:

– Hát nem éri meg becsületesnek lenni, most mondd meg őszintén...

Én meg őszintén mondtam, hogy dehogynem, nagyon megéri becsületesnek lenni. Hosszú távon az nagyon kifizetődik.

Egyébként néhány éve már nem ezen a földön vezet meccset. Elképzelem, ahogy odaát belefúj a sípjába, és jellegzetesen görbe lábaival megindul a tizenhatoson belülre, és határozottan a büntetőpontra mutat. Az angyalok meg egymásra néznek, és nincs merszük reklamálni. Sportszerűen tudomásul veszik a bíró döntését.

(Kalap)

Órákkal a mérkőzés előtt már megjelent a helyszínen. Tudakolta a csapatok összeállítását, nézte a gyülekező szurkolókat, és kémelte az időjárást. Közben összerakta az aznapi szotyit, tökmag és nápolyi adagokat.

Az igazi nevét kevesen tudták. Embernek nem jutott volna eszébe, hogy azt mondja: Zöllei úr, kérek egy csomag nápolyit. Kalapnak hívta mindenki, s Zöllei János komolyan vette ezt a nevet, mert fejfedő nélkül nem állt volna a szurkolók elé talán semmi pénzért. Az NB I-es Rákóczi-mérkőzések kötelező kelléke lett ő. Mindenki szerette, s talán nem túlzás nekünk is rögzítenünk: ő is szeretett mindenkit. Még a Fradi ellen bekiabálókat is jóindulatúan figyelmeztette, hogy bizony Albert Flóri cipője alatt sincsenek. Ebből aztán mindenki értett. Kalap csak zöld-fehérben tudta elképzelni az életet. Tudtuk róla, hogy nála első a Fradi, de jutott a szurkolásból minden zöld-fehér csapatnak.

Kalap mindig tudta, érezte mi történik a pályán, pedig munkája arra kényszerítette, hogy egész munkaidőben háttal legyen a játéknak. Aztán egy nap eljött a várva várt mérkőzés, amikor a Ferencváros játékosai futottak ki vendégként a cukorgyári gödörbe. Vártuk, kinek szurkol ezen a napon Kalap. De véleményét nem nyilvánította. Egyszer aztán elkért egy szurkolótól egy Fradi, egy mástól pedig egy Rákóczi zászlót. Egymás mellé tette őket, és a közönség felé fordulva csak annyit mondott: gyerekek, nézzétek milyen szép! Majd tovább ment, hangosan hirdetve, hogy megérkezett a nápolyi, a tökmag és a pírított szotyí...

(druzsba)

Lev Jasin Kaposváron! A világ egyetlen aranylabdás kapusa, aki a FIFA-szavazáson elnyerte az Évszázad Kapusa címet is. Nyert olimpiai- és EB-aranyat, háromszor szerepelt világ bajnokságon.

1986-ban, már felnőtt fejjel is a gyermekkor iránti tiszteletből kötelezően mentünk megnézni a Rákóczi-pályára a szovjet világklasszist. Pedig már nem a kapuban állt, csak a kezdőrúgás jutott neki. Ám ezt is hatalmas tapssal jutalmazta a közönség. Hortobágyi Róbert kollégám fotósorozatot készített az esetről. A magyar-szovjet öregfiúk mérkőzés után aztán közös vacsorára mentek a hajdani nagy ellenfelek és régi barátok. Szemtanúik szerint mindenki nagyon jól érezte magát. Még Lev Jasin is! Reggelre azonban állapota rosszra fordult, kórházba kellett szállítani. Aztán azonnal Moszkvába. Onnan jött egy nappal később a hír: amputálni kellett az egyik lábát. Ennek a betegségnek aztán olyan súlyos szövődményei lettek, hogy négy évvel később elhunyt. Robi kollégám „Az utolsó rúgás” címmel nevezett egy MÚOSZ-pályázatra, és természetesen díjat nyert. Így aztán dokumentált történelmi tény lett, hogy Lev Ivanovics Jasin Kaposváron rúgott utoljára labdába...

(Cseri városrész)

Neves sportolók kerültek ki erről a vidékről. A Kölcsey utcában lakott Bódis Károly, aki labdarúgó-tehetségének köszönhetően, hogy Csepelig eljutott. A harmincas évek végén, a Sport címlapján is szerepelt a cseri fiú. Ezt még két évtizeddel ezelőtt is számon tartották az itt lakók. Cseri-morzsa.

Olimpikonok is születtek itt. Dóry András 1956-ban Papp Lászlóval képviselte a magyar ökölvívást az olimpián, másfél évtizeddel később pedig Pamuki József szerzett dicsőséget az 1500 méteres síkfutásban.

A Cserben lakott egy ideig a háború utáni első polgármester is. Boór István egykori Katona József utcai házát nehezen közelítjük meg. Az utca ugyanis máig kövezetlen, mintha megfeledkeztek volna róla az útépitők.

Földidézzük még a bakterek emlékét is. Hiszen a Cserről szólva nem lehet említés nélkül hagyni a sorompót, ami régen a mostani felüljáró alatt ágaskodott. Bizonyos Magyar Lajos bácsi sokszor volt tanúja szolgálatban, ahogy a nagybacska fiúk be-becsöngettek a Vár utcai nyilvánosházba, aztán futásnak eredtek a Cseri úton, ugatásra ingerelve a fűrésztelep kutyáit.

(helyi érték)

Híresebb játékos sok lépett a Kaposvári Rákóczi stadionjának zöld gepére. Tehetségesebb aligha. Pedig Nagy Lajos abban a korban született, amikor az

Istent gyakran találták adakozó kedvében, amikor a magyar focisták tehetségének meghatározása volt soron.

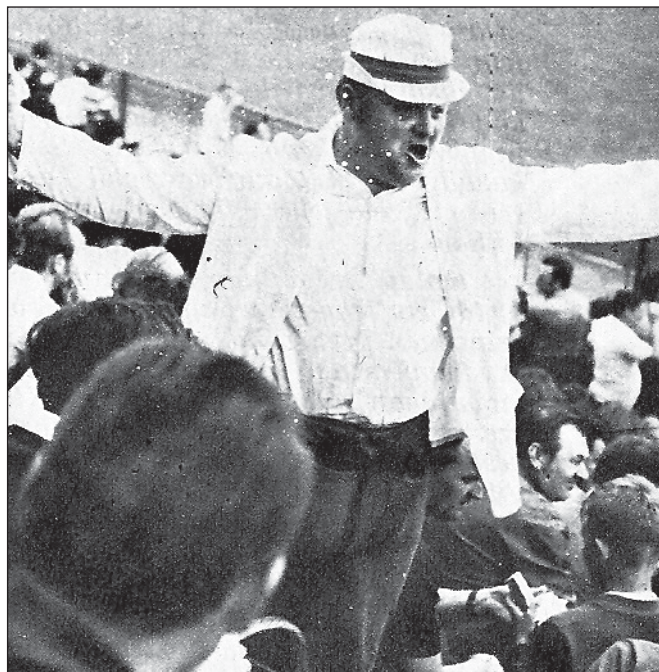
Kaposváron született, a Hunyadi utca elején lévő – akkor még beépítetlen téren – rúgta először a labdát. Kilenc esztendő korától már a KMTE, aztán a Kinizsi edzéseit látogatta. Csakhamar kiderült, nincs idő várni: a csapatnak szüksége van a játékarra. De a szabályok nem engedték, hogy pályára lépjen, ezért meg kellett hamisítani születési dátumát. Volt egy nyár, hogy eltörött a jobb lába. Édesapja egy fára rongylabdát kötött, azt rugdalta a sérült játékos ballal. Később aztán igazi kétlábos focista vált belőle. Akik látták játszani, szerencséseknek tarthatták magukat, mert Nagy Lajos más dimenzióban gondolkodott a labdarúgásról, mint társai, ellenfelei.

Ösztönös, mert a labdarúgásnak azokat a mélyebb összefüggéseit, amit ő a pályán felismert a másodperc töredéke alatt: tanítani nem lehet. És megtanulni sem.

Karmester volt a pályán, mindent tudott, mindent tudni akart, bizony nála volt legjobb helyen a labda. A nézők is azt szerették, ha feléje száll a labda, mert várható volt, hogy valami izgalmas történik, valami váratlan, szokatlan. A szurkolók hálásak voltak ezért, Kánya becenéven emlegették, mert az igazi kedvenceknek becenév jár!

A legenda szerint azért ez a név, mert úgy szállt át a védelmen, mint valami madár.

Bárhogy legyen is: találó név, mert Nagy Lajos valóban szárnyalt a középpályán.

Zöllei a legendás tökmagárus